

Våler overformynderi
Herredshuset
1592 Våler

Adresskode: 431.41
Dato: 12.10.07
Referansenummer: 2007/02823-021

10. oktober 2007

Barne- og likestillingsdepartementet
Barne- og ungdomsavdelingen
Postboks 8036 Dep.
0030 Oslo

Høring – forslag til regulering av barnevernets omsorgsansvar for enslige mindreårige asylsøkere i den første fasen etter ankomst til landet

Det vises til høringsbrev av 23. august 2007. Våler overformynderi avgir med dette høringssvar. Våler overformynderi består av to valgte overformyndere, overformynder I Einar Fledsberg og overformynder II Mona Schander. I tillegg er det ansatt en saksbehandler Runar Holter.

Generelt:

Til opplysning er Mona Schander oppnevnt som hjelpeverge for enslig mindreårig asylsøker ved Vårli EM mottak i Moss, styremedlem og ansatt i Nettverk for overformynderiene i Norge og tidligere ansatt saksbehandler i Moss overformynderi hvor Vårli EM mottak er plassert.

Først og fremst vil vi påpeke at en endring av omsorgsansvaret er svært velkomment og absolutt nødvendig. Det er uten tvil uheldig at UDI har hånd om både omsorgen og asylsaken i den første fasen etter ankomst til landet.

Til tross for at det ikke er lov å behandle disse barna annerledes, og at barnevernloven også i dag gjelder for dem, har flere erfart at det dessverre er mange instanser som ikke har etterlevd dette. At forslaget til nytt kapittel legges til barnevernloven vil forhåpentlig klargjøre at disse barna uten tvil omfattes av loven, og at de dermed får den behandling de rettmessig har krav på.

Som et konkret eksempel på at disse barna er blitt behandlet annerledes, kan nevnes at barnevernet i Moss kommune har innrømmet, (etter å ha blitt innklaget overfor fylkesmannen), at de hadde høyere terskel for bekymringsmeldinger fra Vårli EM mottak enn for andre barn. Dette med bakgrunn i at de anså at disse barnas omsorgssituasjon var et statelig ansvar. At noen av barna på Vårli ikke mottok nødvendig hjelp fra barnevernet i Moss, har for deres vedkommende resultert i at UDI har plassert de i særskilte tiltak utenfor Vårli.

Denne plasseringen har medført at barna dermed er blitt "stemplet" som resurskrevende og de har, til tross for positivt vedtak om opphold, problemer med å få bosetting. Dette gjør at de lever i en usikker tilværelse med risiko om stadige flyttinger, og at de ikke kommer i gang med en normal tilværelse. Det er derfor knyttet stor spenning til hva som kommer til å skje med barna, som teoretisk sett tilhører Vårli, men som ikke oppholder seg der, nå da ansvaret overføres til statlig regionalt barnevern. Vårt håp er at deres situasjon blir tatt tak i av statlig regionalt barnevern, og at de får en helt annen oppfølging som vil resultere i en varig bosetting.

Forhåpentligvis vil den oppfølging barn nå vil få på omsorgsenteret, medføre at man unngår at noen kommer i den situasjonen som nevnt ovenfor. Men om enkelte barn allikevel skulle være så resurskrevende at de må plasseres utenfor omsorgssenteret, bør det opprettes rutiner for slik plassering og for oppfølging og tilsyn av de barna. Går ut fra at disse barna kommer inn under §§ 5A-4 og 5A-6, og de dermed blir ivaretatt av det lokale barnevernet.

Nedenfor vil vi gi kommentarer til de punkter i ny lovtekst som vi ikke har vært helt enige/helt uenige i, og de punkter vi ikke har kommentert er vi generelt enige i.

Barnevernloven § 5A-1:

Forslaget om at det ikke er nødvendig eller hensiktsmessig at det skal gjøres vedtak etter barnevernloven kapittel 4 om plassering, kan være med å skape noe forvirring i forhold til om barnevernloven gjelder eller ikke. At det lovfestes en plikt for statlig regional myndighet til å **tilby** enslige mindreårige asylsøkere plass på omsorgssenter, anser vi å være en underlig avart som er utenom normalen for barn som er ment å være under barnevernets omsorg. Innebærer dette at dersom barnet ønsker å bosette seg hos andre, og omsorgssenteret mener at det er bedre for barnet å bo på omsorgssenteret, vil barnet allikevel kunne velge å bo hos andre?

Det er svært betenkelig at ordningen i første rekke kun skal omhandle aldersgruppen 0 – 15 år, da gruppen 15 – 18 anses som like sårbare og også er i flertall.

Det er forslag om at når barnevernet overtar omsorgsansvaret for barna mellom 15 og 18 år, skal de som UDI er usikker på om er under 18 år, først få opphold i mottak for asylsøkere. Dette er i strid med dagens praksis, som tilsier at det er den alder som barnet selv oppgir som skal legges til grunn, inntil barnets alder blir endelig fastslått. Dvs. at omsorgsansvaret for disse barna først bør ivaretas av barnevernet.

Barnevernloven § 5A-3, Pasientrettighetsloven §§ 3-4, 4-4 og 4-5:

Vi er på ingen måte enig i forslag til tilføyelse i lov om pasientrettigheter slik at statlig regional barnevernmyndighet alene har rett til å motta informasjon og å samtykke til helsehjelp osv. Det bør fortsatt være vergen/hjelpevergen som også skal motta informasjon og som har det avgjørende mandatet i forhold til samtykke til helsehjelp osv. Av erfaring vet vi at vergen/hjelpevergen engasjerer seg i stor grad i sine vergebarn, og det kan foreligge grunner som statlig regional barnevern- myndighet ikke kjenner til hos barnet, som gjør at vergen/hjelpevergen er den som bør ha samtykkekompetanse her. Bl.a. er det vergen/hjelpevergen som skal bistå barnet i forhold til asylsaken, og i noen asylsaker vil det komme spørsmål om å foreta en aldersundersøkelse. I og med at statlig regional barnevernsmyndighet ikke er involvert i asylsaken, vil det ikke være riktig at de skal kunne samtykke til/nekte en slik undersøkelse. Dette er forhold vergen/hjelpevergen fortsatt må ta avgjørelser om. Det samme gjelder for øvrige helseforhold.

Barnevernloven §§ 5A-5, 5A-6 og 5A-7:

Det bør fremgå at forslag til oppfølging og kartlegging bør utarbeides i samarbeid med barnet og barnets verge/hjelpeverge. Når det gjelder IKTP for det enkelte barnet, bør denne utarbeides av mottaket i samarbeid med den enslige mindreårige selv og vergen/hjelpevergen. Det er ikke tilstrekkelig at vergen/hjelpevergen skal gi sitt eksplisitte skriftlige samtykke, men bør også være delaktig i selve utarbeidelsen for å sikre IKTP'ens kvalitet.

Generelt bør verge/hjelpevergerollen komme tydeligere frem i ny lovtekst. Det er viktig at det opplyses om at verge/hjelpeverge skal motta vedtak, har klageadgang og at vergen/hjelpevergen omfattes av det som i lovteksten er omtalt som foresatte. For vergen/hjelpevergen er det ofte vanskelig i orientere seg, og dennes rolle er ofte uklar, både for ham selv og for andre, derfor er det viktig at dette fremgår klart av lovteksten.

Barnevernloven §§ 6-7 og 6-10:

Forslag til endringer i barnevernlovens bestemmelser om taushetsplikt og politiattest for de som utfører tjenester eller arbeid for omsorgssenteret, vil ikke omfatte den oppnevnte vergen/hjelpevergen. Denne oppnevnes av det lokale overformynderiet som innhenter taushetserklæring av vergen/hjelpevergen. Overformynderiet har derimot ingen adgang til å innhente politiattest for verger/hjelpeverger, og det vil måtte gjøres endring i lov i forhold til

dette. Det er gledelig at ansatte i omsorgssenteret, enten det drives av statlige, kommunale eller private, skal ha taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Det er imidlertid viktig å gjøre klart at denne taushetsplikten ikke gjelder overfor vergen/hjelpevergen.

Til slutt vil vi ta med at vi synes det er bra at disse barna nå tilgodeses med resurser tilsvarende øvreige barn med opphold i Norge til ivaretagelse av den daglige omsorgen. Men vårt ønske er at også de kommunene der mottakene plasseres, blir tilført mer resurser. Disse kommunene påføres ekstra utgifter ved å etablere tilfredsstillende skoletilbud, helsetilbud, tolketjeneste, fritidstilbud osv. til de omtalte barna. Den eksisterende vertskommunekompensasjonen er etter vårt syn ikke tilstrekkelig, og når man nå velger å oppgradere omsorgstilbudet og bevilge nødvendige resurser, bør man også bevilge mer resurser til de nevnte kommunene for at disse skal kunne ivareta sine forpliktelser overfor barna på en tilfredsstillende måte. Dette bør også omfatte tilskudd til frivillige organisasjoner og idrettslag, som det er forutsatt at skal bidra med tilbud om aktiviteter og sosialisering med norske barn og voksne.

Med hilsen for Våler overformynderi

Mona Schander
Overformynder II